

Befejeződött a felújítás

Az ősszel elvégzett ablakcserével együtt ez volt az Eötvös utca 9. utcai épület több mint 80 éves történetének legnagyobb rekonstrukciója.

Chanukai kavalkád a Menházban

Gazdag programmal várta a Komáromi Zsidó Hitközség a Menházban ünneplőket Chanuka első gyertyagyújtására. Paszternák Tamás koordinátor köszöntő szavai után Pandzarisz Dina és Lamm Dávid duója szórakoztatta a közönséget a Schnitzer Ármin Mikromúzeumban. Dalaik sokak szemébe könnyeket csaltak. A legfiatalabbakat Paszternák-Szendy Barbara vezetésével az ünnepi játszóház várta. Sorra készültek a chanukiák, pörgött a trendeli, chanukai fejtörőket oldottak meg a gyerekek. A Szilágyi Gábor előimádkozásával megtartott délutáni imát követően a chanukai díszbe öltöztetett Wallenstein Zoltán teremben folytatódott a program. Az első gyertyát budapesti kántor vendégünk gyújtotta meg, majd Miklós Dóra kvíze aratott nagy sikert. Nem maradhatott el a tombola sem, s természetesen az ünnep jellegzetes étele sem hiányozhatott, az olajban sült fánk. Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik a rendezvény előkészítésében és lebonyolításában segítettek. ■

A KZSH programterve 2016-ban

A Komáromi Zsidó Hitközség az alábbi programokat tervezi 2016-ban (a program változtatásának jogát fenntartjuk):

2016. január 24., vasárnap
ENSZ Holokauszt nap és TuBiSvat

2016. február 28., vasárnap
Shalom klub

2016. március 25., csütörtök
Purim

2016. április 22. péntek
Széder este

2016. május 8., vasárnap
Komáromi Napok

2016. június 5., vasárnap
Mártírnap

2016. szeptember 4., vasárnap
Zsidó Kultúra Európai Napja

2016. október 3., vasárnap
Erev Rosh Hasanah

2016. október 3-4., hétfő-kedd
Rosh Hasanah

2016. október 11., kedd
Kol Nidré

2016. október 12., szerda
Jom Kippur

2016. október 23., vasárnap
Szukkot – félünnep 120 éves a Menház

2016. november 27., vasárnap
Shalom klub

2016. december 26., hétfő
Chanuka ■

Scheiner Péter filmje Bernben

Chanuka alkalmából mutatták be Bernben, a Vallások házában Scheiner Péter: Naiv álmok című filmjét. A rendezvénynek az egy éve működő, a különböző vallásokat bemutató intézmény székháza adott otthont. Az est házigazdája Brigitta Rotach volt. A program a harmadik chanukai gyertyagyújtással kezdődött, melyet a helyi hitközség tagjai vezettek. Ezt követően vetítették le a filmet, majd pódiumbeszélgetés következett a komáromi közösségről. Az asztalnál Ralph Friedländer, a Berni Zsidó Hitközség elnöke, Scheiner Péter és Paszternák Tamás foglaltak helyet, akik először Brigitta, majd a közönség kérdéseire válaszoltak. A rendezvényen több Komáromból és az egykori Csehszlovákiából elszármazott is részt vett. A kellemes hangulatú beszélgetésen elismerően szóltak a KZSH tevékenységéről és a nálunk végzett közösségépítő munkáról. ■

Elhunyt Karol Feňveš

Schnitzer Ármin unokája, Karol Feňveš 1921-ben született, Liptovský Štrádokban élt, neves festőművész volt. Lapunkat rendszeresen olvasta. Emlékét örökre megőrizzük!

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Külföldi olvasóink figyelmébe: Támogathat már Paypalon keresztül is!

A Komáromi Zsidó Hitközség megnyitotta Paypal számláját, adományait az alábbi címre küldhetik: help@menhaz.sk

Faliújság rövid hírek

★ A HH-t a Shalom klubot és a KZSH-t támogatták: Alena Bugárová (Nyitra), dr. Körtvélyesi János (Komárom), Ing, Krajan Jozef (Komárom), Mészáros Gizella (Komárom), Himmler György (Párkány), Bruckner Ibolya (Ógyalla), Szverle Balázs (Csákvár), Földes Ondrej (Pozsony) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

★ Sptizer Olga Győrből könyveket adományozott könyvtárunknak. Köszönjük!

★ A KZSH irodája téli szabadság miatt december 23-tól január 6-ig zárva tart. Sürgős esetben a kile@menhaz.sk címen vagyunk elérhetőek. Minden Kedves Olvasónknak jó téli pihenést kívánunk!

★ Megkezdődött 2015. évi pályázataink elszámolása, ezzel párhuzamosan további új támogatási kérelmeket is benyújtunk a jövő évre.

★ A Holland Zsidó Humanitárius Alaptól és a Nemzeti Kulturális Alaptól támogatást nyertünk 2016. évi kulturális programjainkra.

Támogatóink / szponzori:

BETHLEN GÁBOR
Alap

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – séfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Alapítva 5756-ban. Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra národnostných menšín 2015. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

ZSIDÓ KULTÚRKÉPEK Dr. Schnitzer Ármin főrabbi életéből (1836 Hunfalva – 1914 Komárom)

Kevés az olyan hitközség, amely egykori főabbijának életéből könyvet jelentet meg. Ezért örömmel vettem kézbe a Paszternák Tamás egykori tanítványom által kiadott és részemre megküldött, Schweitzer Gábor előszavával megjelent 181 oldalas könyvet, amely a tovatűnő világ emlékezte, és megidézi az egykori rabbik és jesivák – Hunfalva, Leipnik, Nikolsburg, Gyöngyös, Késmárk, Liptószentmiklós, Komárom – nem könnyű életét.

S ritka az olyan könyv, melyet a magyar és a szlovák hitközség is támogat, s két nyelven is olvasható.

1904-ben kiadott emlékiratai a múltból szólnak, s a hétköznapok és ünnepek hagyományait tükrözik, de áttekintést adnak az egykori komáromi múltból, s ismert zsidó személyiségek kelnek életre, a haladó és ortodox irányzatok képviselői. A zsidó népelet alakjai ismerősek tűnnek, s szerencsésen ötvözi a korrajzot az életképpel, mint egykor Hochmuth Ábrahám veszprémi főrabbi (1816–1889) vagy a nemrég elhunyt Domán István. Sikertől összekapcsolnia két korszak – hagyomány és haladás – hídait, mivel a Sulchán Áruch körül kiéleződő viták vezettek az 1868/1869-es egyetemes gyűléshez és a magyar zsidóság több részre szakadásához, az ortodoxia és a neológia különválásához. Ezt a megosztottságot a főrabbi tragikusnak tartotta.

1843-ban a fő kérdések közé tartozott, hogy a tóraolvasó a zsinagóga közepén vagy a tóraszakrénny előtt legyen-e.

Összhangot keresett mindig a hagyomány és a haladás között, s személye élő tiltakozás volt az ellen, hogy a világi tudás kizárja a vallásosságot. Megtanult latinul, németül, s kívülről tudta Schiller verseit. Moses Mendelssohn volt a példaképe, világnézetét, filozófiáját magáévá tette. Német, később magyar nyelven prédikált, de a lényegi kérdésekben hű maradt a tradícióhoz.

Érdeemes szólni az orgonához kapcsolódó vitáról: a neológok megengedték, de ő ellenezte, mert tudta, ezzel a konzervatív tagokat megsértené.

Úgy gondolta, egy vidéki rabbi nem zárhatja ki magát a politikából sem. A liberális párthoz tartozott, és a városi törvényhatóságnak is tagja volt. A Szabadelvű Párt jelöltjét támogatta a Függetlenségi Párt jelöltje ellen, s a vesztes párt hívei bevették a győztes párt híveinek ablakait. A főrabbi azt mondta: ha már bántani akarnak valakit, az ő legyen, ne a szegény ablakok, akik nem szavaztak. Érdekelte 1883-ban a tiszaezlári per, és barátjának, Pap Gábor református püspöknek (1827–

1895) külön köszönte, hogy az igaztalanul megvádoltak mellett kiállt, úgy mint az 1891-es oroszországi zsidóüldözések ellen, és 1895-ben az ő szavazatán múlt, hogy a zsidó vallás törvényesen bevett vallás lett.

Jókai temetése alkalmából a város a szülőházában lakó főabbit bízta meg, hogy a szülőház földjéből vigyen a nagy regényíró feje alá.

A Dunántúli (1897. augusztus), majd az Országos Rabbiegyesület (1907) megalakításában is nagy szerepet játszott, s az elnöki tisztelet is betöltötte. Számos írása fennmaradt a Magyar Izraelben, és sajnálattal állapította meg, hogy minden, vallási téren tett engedménynek az lett az eredménye, hogy a konzervatív hívek a másik táborba mentek, s a fiatalság visszahódítását jelölte meg célként.

Sajátos humoráról is számos visszaemlékezés ír. Az ortodoxiával mindig kereste a békét, de ez sajnos nem mindig valósult meg. A kamocsai kis zsidó imaházat 1908-ban avatták, ami a gutai rabbit is meghívták, de nem beszélt magyarul, így inkább a református lelkészt kérték fel, mert a hívek haladó párti rabbit nem fogadtak el. Jóval elfogadhatóbb volt számukra a református lelkész beszéde.

Nyolc évtizeddel a háta mögött bölcs nyugalommal készült távozására, feleségét és gyermekeit kérve, hogy ne keseregjenek utána. Steiner Jakab székesfehérvári rabbi búcsúztatta, aki beszédében a modern rabbiról szólt, aki belemerült a bölcsészet mélységeibe, de vallásos hite nem szenvedett csorbát.

Így élt a kortársak és így él az utókor emlékezetében, és soha nem gondolta volna, hogy írása Komáromban halála után 100 évvel ismét megjelenik. Köszönet a komáromi hitközségnek, és elgondolkodtató a többi számára, hogy egykori tudós főrabbi munkáit reprintben miért nem jelentetik meg. ■

Halmos Sándor

(az eredeti cikk az Új Keletben és az Új Életben jelent meg).

EGY ÉV IZRAELBEN

Dr. Paszternák András útinaplója

46. fejezet Izraeli „malacságok”

(2011. november 5.)

Az izraeli tv-csatornák gondoskodnak arról, hogy a Budapestről errefelé vetődött posztdokok ne maradjanak „hazai” utánpótlás nélkül. Itt most nemcsak arra gondolok, amikor a híradó végén az európai időjárás ismertetésénél a kelet-európai nagyvárosok közül a budapesti hőmérsékleti adatok jelennek meg és hangzanak el az időjóstól, hanem a Magyarországgal foglalkozó műsorokra. A héten két adást is sikerült elcsípniem a 2-es csatornán.

Az egyikben a magyar konyha remekeit ismerhette meg a néző. A fáti Magyarajkú Zsidóság Emlékmúzeuma szolgáltatja a háttért, a terített asztalról nem hiányozhatott a töltött káposzta, a káposztás rétes, a paprikás csirke. Megnézhettük, hogyan készül a hortobágyi húsos palacsinta, s bepil-

lanthattunk egy, a Szentföldön egyre népszerűbb, kürtöskalácsot készítő műhelybe is. Roni Lustig, a múzeum vezetője Magyarországról származó, háború előtti kuglóf-formát, étkészleteket, evőeszközöket mutatott be a kiállítás gyűjteményéből.

Talán kompenzáció volt ez a rövid riport a hét eleji „malacságokért”. Hónapok óta hirdették a csatorna új valóság showját, amelyben tíz pár rohan végig a világ különböző pontjain ötletes, furfangos (?) feladatokat megoldva, egymással és az idővel versengve a nagy nyereségért. Hát igen, a valóság showktól itt sem szabad többet várni mint odahaza. Az izraeli feladat teljesítése után irány a Ben Gurion Repülőtér, s már szárnyalnak is a versenyzők az első állomásra.

Igen-igen, jól sejti a kedves Olvasó, Budapest, a Liszt Ferenc Repülőtér az első célpont. A kiinduló feladat eljutni egy nehezen kiejthető (ha jól füleltem talán Pilisvörösvár) település csár-

dájába, ahol a versenyző-párnak meg kellett egymást etetnie csípős pirospaprikával teleszórt levessel. Az utolsó kanálig el kellett tüntetni a kimért adagokat. Hát ezt a műsort se szponzorálta a Magyar Turizmus Rt., hogy pozitív képet sugározzon az országról. Eltorzult arccal, hányingerrel küszködve tömte egymást minden páros a fél liter égető, maró, csípő levessel. Nesze neked hazai gasztronómia. Az első párnál ez talán még vicces is lehetne, a negyediknél már szánalmas. Ekkor kellett volna elkapcsolni, de nem tettem.

A következő stáció egy tanya volt, ahol a sáros kifutóban kismalacokat kellett összefogdosni. Ezért nem kell Magyarországra repíteni játékos, stábot, hogy a sárban csúszkálva, néha undorodva, sírógörcsök közepette próbáljanak befogni egy-egy nem kóser állatot! Még egy feladatot néztem végig: „Fogjunk taxit kényszerzubonyban Budapesten”. Mi van? – kérdeztem magamtól már a beharangozó kisfilmek láttán is. Mi abban a humoros, hogy két felnőtt ember, kezek nélkül próbál bérkocsit leinteni, s elmagyarázni az angolul persze nem beszélő taxisofőrnek, hova is akar menni. A filmgyári „szabadulóművész” és a cirkuszi kötélátolós megpróbáltatás talán még el is ment volna, ha kihagyják az előző hármat.

Valahol nagyon elszomorított ez a műsor. Mit szólánánk, ha mondjuk a TV2 vagy az RTL KLUB Izraelben egy olyan valóság showt forgatna, ahol az első feladatban a társunkat meg kell tömnünk 30 db humuszba mártott falafel golyóval, majd egy észak-izraeli kibuc tehén telepén trágyát gyűjtetnénk a résztvevőkkel.

Talán nem kell folytatnom a sort. Az itteni televíziózás mélypontja lehetett ez a műsor. Elkapcsoltam róla, de azért a magyarországi feladatok szerzőit bezárnám egy hétre abba a kismalacos térdig szá... sáros kifutóba. ■

Az Élet Menete Alapítvány jótékonysági koncertje a Dohány utcai zsinagógában

November 6-án került sor a Dohány utcai zsinagógában az Élet Menete Alapítvány által szervezett koncertekre.

Délután 4-től Halász Judit szórakoztatta a legkisebbeket. Este fél nyolckor került sor a nagy koncertre, amelyen Müller Péter Sziámi és zenekara: Leonard Cohen magyarul című mű-

sort hallhattuk. Vendégek voltak többek között: Eszenyi Enikő, Szulák Andrea, Stohl András, Novák Péter, Szabó Ádám harmonikás, aki a zenekar tagja. A sok összekötő szöveggel tarkított előadáson nagyon jól szórakoztunk. ■

PZS

Pap Gábor Emlékiállítás

Pap Gábor 1827-ben született a Veszprém-megyei Vilonyán. Tanulmányait 1847-ben fejezte be Pápán, majd Bécsben vállalt nevelői állást. A szabadságharc idején sem ült tétlenül, Kmetty és Guyon hadtestében szolgálva számos ütközetben vett részt. Az 1870-ben kiadott verseskötete tartalmazza a harctéri eseményeket megörökítő költeményeit is. Lelkeszi pályafutása 1850-ben kezdődött. Először Balaton-felvidéken, majd püspökké választása után az Ó-szőnyi, végül komáromi gyülekezetekben szolgált.

Az országszerte jelentek meg tudósításai, költeményei. Ha a sors úgy hozta, az emberi jogok védelmében mindig síkra szállt, pl.: 1859-ben a protestánsok jogaiért harcolt, 1891-ben pedig az oroszországi üldözött zsidók megsegítésére indított gyűjtést. Ez utóbbi felhívásával nagymértékben járult hozzá a korabeli keresztény – zsidó kapcsolatok pozitív irányú fejlődéséhez, bár Schnitzer Ármin, az akkori komáromi főrabbi szerint Pap Gábort elég sok támadás érte emiatt. A zsidósághoz való pozitív kapcsolatok eredményeképpen Pap Gábort két zsidó egyetbe is dísztaggá választották. 1891 nyarán a pápai izraelita iparosokat gyámolító egyesület a Poel Zedek dísztagjává vált. Az emléklapot Herz Dávid a korabeli díszpolgári oklevelek megalkotója készítette Pápán, és külön küldöttség hozta el Komáromba. 1893 februárjában a komáromi izraelita Gemilut Chaszodim – Jótékony Egyesület – közfelkiáltással fogadta dísztagjául Pap Gábort. Az esemény kapcsán kiállított, az egyesület tagjai által aláírt

Emléklap a Komáromi református Gyülekezet tulajdonát képezi.

Pap Gábor az egyházi teendői mellett ellátta a komáromi honvédegylet elnöki tisztségét, és a városi képviselő testület tagsága mellett még a főrendiházban is szavazati joggal bírt.

Pap Gábor a Jókai Mór szülőháza helyén álló épületen elhelyezett Emléktábla avatásával kapcsolatos teendőkben is aktívan részt vett. Az Emléktábla avatásakor elmondott ünnepi beszédén kívül a városba érkezett küldöttségek tagjainak bemutatva a házat, ahol Jókai nevelkedett, és a kollégiumot is, ahol diákéveit töltötte a neves író.

Kezdeményezésére alakult meg 1881-ben a Rév-Komáromi Protestáns Nőegylet.

Pap Gábor a régészet nagy pártolójaként támogatta a komáromi régészeti társulat megalakítását, majd a társulat vezetőségében is tagságot nyert. Ő maga is gyűjtő volt, és a nagy értékű érmegyűjteményét a Pápai Református Kollégiumra hagyományozta.

Halálával, egy közjóért síkra szálló

Pap Gábor felújított sírköve

lelkipásztor, kiváló hazafi távozott az élők sorából. Ahogy az egész város megmozdult a szeretett lelkész meghívása, beiktatása kapcsán, úgy az utolsó útjára is elkísérte őt a város lakossága. Temetésén a Komáromi Zsidó Hitközség testületileg vett részt, amint arra a közgyűlési jegyzőkönyvben található – 1895. november 3-i határozat is utal. A templomi gyászünnepély és a temetési menet zavartalanlását a komáromi szekeresgazdák bandériuma biztosította. A város énekkarai gyászenéket énekelve kísérték a menetet. Síremlékét a komáromi gyülekezet állíttatta fel, mely 1945. januárjában a város bombázásakor megsérült, és 2015 októberében a komáromi református gyülekezet felújíttatta.

Idén emlékezünk Pap Gábor halálának 120. évfordulójára. Ez alkalomból rendeztük meg a Pap Gábor Emlékiállítást mely 2015. november 13-án nyílt meg Komáromban a Limes Galériában, és 2015. december 31-ig megtekinthető. ■

Mgr. Fritz Beke Éva, PhD.
a kiállítás kurátora

Megemlékezés Pap Gábor sírjánál

L. Juhász Ilona beszéde a kiállítás megnyitóján

Tisztelt Jelenlévők! Amikor Komáromba kerülve először jártam a református temetőben, felfigyeltem egy félbetört síremlékre, s kíváncsian betűztem a feliratát. Kiderült, hogy az 1827-ben született és 1895-ben elhunyt Pap Gábor dunántúli református püspöknek, s ahogy a síremléken is olvasható „...a magyar főrendiház tagjának, a tántoríthatatlan hazafi és szabadsághősnek a szabadelvűség Ön feláldozó bajnokának és a felebaráti szeretet legbuzgóbb apostolának emelte a rév Komáromi evang. reform. egyház Közönsége.

Később, a Komáromi Lapokat tanulmányozva örömmel fedeztem fel írásait, irodalmi alkotásait is. Schweitzer József néhai budapesti főrabbi: A hazai református-zsidó dialógus előfutárai, Pap Gábor dunántúli református püspök és Schnitzer Ármin, komáromi főrabbi című tanulmányából már nem csak Pap Gáborról tudhatam meg többet, hanem egy példaértékű keresztény-zsidó kapcsolatról, két komáromi pap nem mindennapi barátságáról, s egymás vallásának kölcsönös tiszteletéről is.

A zsidó vallásúak áttérésének tényét a református egyházba a korabeli törvények szerint az adott rabbival a polgármesteri hivatalon keresztül kellett közvetve tudatni, azonban a fennmaradt dokumentumok tanúsága szerint Pap Gábor közvetlenül is értesítette a komáromi főrabbit. „Én minden felekezetnek és így azon felekezetnek is, mely az Egy Isten hitét megőrizte az emberiség számára, s mely olyan vezérfiakat mutatott fel, mint Mózes (...) jogait tisztetem.” – indokolta döntését egyik fennmaradt levelében.

1882-ben felemelte szavát az oroszországi zsidóüldözés ellen, s „Komárom város emberségesen érző polgáraihoz” címmel megjelent felhívásában adakozásra kérte az embereket, s példát mutatva a támogatók sorát ő maga nyitotta meg adományával.

„Gondoskodtam róla, hogy ezt a felhívást, az igaz keresztény tolerancia eme oklevelét, mindenhol terjesszék...” – idézte Pap Gábor püspököt életrajzi kötetében Schnitzer Ármin, majd így folytatta: Neki azonban, a jó püspöknek el kellett visel-

nie az erőteljes támadásokat és még saját lelkészgyermekének rosszallását is. Amerikából, az ottani klerikusoktól is érkeztek nevére a mocskos pamflettek.”

A magyar református egyház az 1892-1895 közötti időszakban erőteljesen támogatta a zsidó vallás egyenjogúsításának ügyét. Amikor 1895-ben e törvényjavaslat végső szavazásra a főrendiház elé került, Pap Gábor már nagyon beteg volt, zsidó orvosa nem javasolta neki az utazást. Ő azonban fontosnak tartotta, hogy a főrendiház tagjaként részt vegyen ezen voksoláson. Szavazata döntővé, történelmi jelentőségűvé vált, ugyanis ha nem lett volna jelen, a törvényjavaslat elbukott volna. A nemes lelkű püspök e sorsdöntő szavazás után néhány nappal, 68 éves korában eltávozott az élők sorából...

A második világháború során, 1945-ben egy lövedék derékba törte Pap Gábor síremlékét, de a keresztény-zsidó párbeszéddel ez már jóval korábban megtörtént. Ki kell mondani, hogy a keresztény egyházak hangadó vezetőinek döntő többsége a Vészorkorokban sajnos cserbenhagyta a zsidóságot, s a parlamentben is megszavazta a zsidók kirekesztését kimondó két törvényt, csak a zsidókat faji alapon kirekesztő, harmadik zsidótörvényre mondtak nemet 1941-ben, s ekkor is csupán a keresztény hitre áttértek érdekében/védelmében emelték fel szavukat.

Voltak azonban egyéni kezdeményezések, említhetjük például a mára méltatlanul elfelejtett Éliás József református lelkészt és más reformátusokat, az evangélikus Sztéhlo Gábort,

vagy a gyulafehérvári katolikus püspököt Márton Áront és másokat is, akik valóban a kereszténység szellemében cselekedtek, s készek voltak életük kockáztatásával is a zsidók megmentésére. S voltak, akik életükkel fizettek, mint például a kassai születésű két szociális nővér: a katolikus Salkaházi Sára és Bernovits Vilma, akiknek életét 1944 karácsonya után Budapesten a nyilasok golyója oltotta ki.

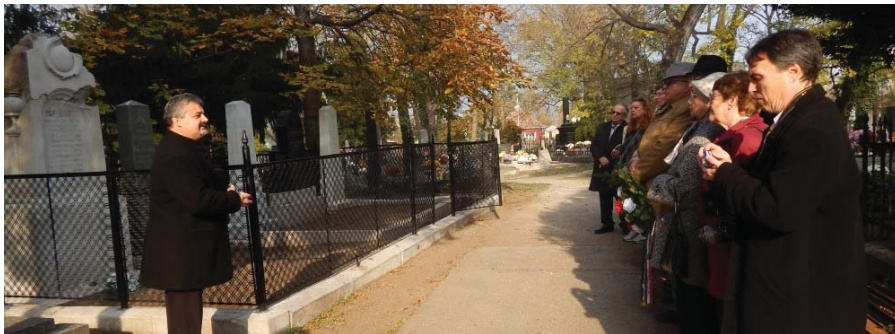
Pap Gábor derékba tört síremlékét Fritz Beke Éva fáradozásának, Papp Gábor élete és munkássága elhivatott kutatójának, s a mai kiállítás megálmodójának köszönhetően nemrég pótolták, kiegészítették az egykor le-tört darabjával, ám látszanak még a hegek, az egykori pusztítás nyomai. A püspök síremlékét akár a keresztény-zsidó párbeszéd jelképének is tekinthetjük...

A Vészorkorokban derékba tört párbeszéd az utóbbi években újra elkezdődött, Komáromban már több konferenciát is szerveztek a témában. Bízunk benne, hogy ez a párbeszéd, a keresztény-zsidó kapcsolat ismét kiteljesedik. Pap Gábor református püspök e tekintetben a legjobb példakép. Mert napjainkban is fontos a szolidaritás, mert a gonosz jelen van: az antiszemitizmus, mások kirekesztésének a hívei ismét fertőzik az arra fogékony lelkeket. Tudjuk, a holokauszt is a szavakkal kezdődött, ezért fontos, hogy mi keresztények a múlt ismeretében gátat szabjunk ezeknek a szavaknak, mondatoknak, amelyek egyszer már majdnem a zsidóság teljes kiirtásához vezettek.

„Áldott legyen a jámbor ember emléke” – írta Schnitzer Ármin főrabbi Pap Gáborral kapcsolatban az ő emlékének ajánlott életrajzi kötetének befejező részében. Mi sem mondhatunk mást: legyen áldott Papp Gábor református püspök, s mindazok a keresztények, akik hasonló szellemiséget képviselnek!

S legyen áldott Fritz Beke Éva, aki szakmai és emberi elhivatottságával és szorgalmával feltárta e nemes lelkű püspök életének méltatlanul elfelejtett, s ismeretlen mozzanatait, és e kiállítással nem csupán méltó emléket állított neki, hanem példaként állította eléink, keresztények/keresztyének elé.

Kedves Éva, köszönjük Neked! ■

Feuerstein Azriel:

KELJFELJANCSI

14. fejezet 2. rész

Mit szólnak hozzá, kezdi megérteni a vicceket? Végül majd még letartóztatnak a svéd életfelfogás megrontása miatt. „Mondd Jéorj, de most az egyszer komolyan. Amikor a talicskás emberről beszélsz, a szokásos cinikus módon, megemlíted, hogy akkor érezted először és utoljára, hogy meg fogsz halni ott. Ez igaz? Ott, ahol a halál vesz körül minden oldalról, tényleg nem érezted se azelőtt, se azután, hogy neked magadnak is véged lesz?”

„Jó, hogy kérdezi fröken Ulle. Én tényleg leírtam ezt minden gondolkodás nélkül. Most, amikor gondolkozom azon, amit leírtam, nem tudom megmagyarázni, de ez az igazság. Mint egy zsidó, a kérdésre egy kérdéssel válaszolok: hogy lehetséges az, hogy állandó témánk volt, a háború utáni találkozó a szülőkkel, és ez mindaz után, amit láttunk, hallottunk és tapasztaltunk? Ezekkel a kérdésekkel pszichológusoknak kéne foglalkozni. Az igazság az, hogy egyszer éreztem, hogy meghalhatok és ez a felszabadulás után volt. Mikor odáig jutunk a történetemmel, majd beszélek erről is.”

„Igen, Jéorj, de nem most, mert tényleg szaladnom kell. Az új öltöny nagyon jól áll. Viseld egészséggel és a viszontlátásra!”

A viszontlátásra fröken Ulle és köszönet mindenért!”

15. fejezet 1. rész

Az utazás Bergen-Belsenből rengeteg ideig tartott. Ezúttal ugyan csukott vagonokban utaztunk és a zsúfoltság sem volt olyan tűrhetetlen, de az éhség fájdalma szüntelenül marta az ember beleit, az utolsó négy nap alatt az egyetlen étel, az a leves volt, amit akkor kaptunk amikor Bergen-Belsenbe érkeztünk. Egy dologban azonban biztos voltam: akárhova érünk, rosszabb, mint ott nem lehet, és szívből sajnáltam azt a fiút, aki tudta és akarata nélkül átadta nekem a helyét, amely őt illette volna meg, ha nem lógok be a munkára kiválasztottak közé. Tibi is, én is nagyon örültünk, hogy sikerült együtt maradnunk és tudtuk, hogy így több lehetőségünk van arra, hogy átéljük, ami következik. Megérkeztünk Hildesheimbe. Nem nagyon voltunk elfoglalva a táj és a környék szépségével, az éhség túlságosan betöltött minden gondolatot, ennek ellenére észrevettem, hogy egy olyan városba érkeztünk, amilyenből nem sok volt Németországban, azokban a napokban, 1945 február elején. Ekkor már Németország városainak a nagy része romhalmaz volt a szüntelen bombázásoktól. A vasútállomáson láttunk ugyan egy pár, kiegészített tehervagont, de a város maga, amelynek a központján most mentünk keresztül, jórészen érintetlen maradt, nem csak ebben a háborúban, de a középkor óta. Itt a csendes utca két oldalán kis házak álltak, amelyeknek egy része majdnem az ablakig volt lesüppedve és a homlokzatukon gót betűs feliratok: „épült 1352-ben” és hasonlók. Az utunk célja egy Varieté épület volt, egy régés-régi házzal szemben. Az előadások itt nem régen maradtak abba, amint ezt elszakadt plakátok tanúsították. A bejáratú és az emeleti termekből az üléseket kiszélezték és ezek szalmaszákokkal voltak tele, mindegyiken két pokróc. De ennél fontosabb volt az a tény, hogy még lenn mindenki kapott egy harmad kenyeret, ennek a fekete, száraz, sárszerű kenyérnek a mennyei ízét nem lehet leírni, se azt az élvezetet, amellyel faltuk, valósággal könnyek között, mert minden falattal kevesebb maradt, és ki tudja, mikor lesz megint.

Éjjel ebben a magas, üres, rég elhagyott teremben farkasordító hideg volt, dacára, hogy együtt aludtunk Tibivel, nem voltunk képesek felmelegedni. Reggel a hangulatunk kissé megjavult, mert forró kávé kaptunk egy szelet kenyérral. A gyors reggeli szemle és számlálás után kimentünk a vasútállomásra, ahol a munkánk a lebombázott vonalak javítása volt.

Mint ahogy azt már említettem Hildesheim vagy harminc kilo-

méterre van Hannovertól, Németország egy nagy városától, amely fontos stratégiai fekvésű vasúti gócpont is, és amely ennek következtében ezekben a napokban állandó bombázás alatt volt. Ezeknek a bombázásoknak és a kitelepítéseknek dacára, még nagyon sokan éltek ott, akiknek élelmiszere, fűtőanyagra és egyébre volt szükségük. Természetesen az ottani vasútállomás elsődleges célpont volt. A város ellátásának a problémáját úgy oldották meg, hogy az ellátás a hildesheimi állomásra érkezett és onnan teherautókkal szállították Hannoverbe, mert az országutak nem szenvedtek annyira a bombázásoktól. Az angolok viszont – ők voltak azok, akik nappal bombáztak, az amerikaiak éjjel – körülbelül egyszer egy héten, rendszerint kedden, elküldtek vagy három bombázót a pár százból, amely Hannover támadta, hogy Hildesheimben bombázzák az állomást, a síneket és az állomáson lévő tehervagonokat. Ezeknek a síneknek a javítására hoztak minket ide. A vágányt rendszerint kijavítottuk vasárnapi, hétfői behoztak egy pár tehervagont, kedden az angolok bombáztak és ez így ment. Mindenki meg volt elégedve, az angolok, mert lebombázták a síneket, a németek, mert behoztak egy pár vagon és mi is, mert amíg van munka, nem visznek vissza Bergen-Belsenbe.

Viszonylagos meglepedésünknek még két oka volt. Az egyik a gyakori légiriadók. Mint mondtam, Hildesheimet csak egyszer egy héten bombázták, de Hannover minden nap, néha többször is és a bombázók Hildesheimen repültek át, minden alkalommal riadó volt. Mivel az S.S. nem akarta a bőrét veszélyeztetni, mikor riadó volt, futottunk az állomás mellett lévő dombra, ahol a temető volt. Hildesheim, mint sok más régi város, egy alacsony hegy körül épült. A hegy tetején volt a templom, körülötte a temető és a város, ha tévedek, bocsánat, régen volt. A temető a napos órákban kellemes hely volt, esős időben kevésbé, de még mindig kellemesebb volt halott németek társaságában lenni, mint az élőkkel, a pihenés is jól jött.

A másik ok, a lebombázott tehervagonok az állomáson. Véletlenül én voltam, aki ezt felfedezte. Még az első nap reggel, amikor az állomásra érkeztünk, égett cukor szagát éreztem és láttam, hogy valami lassan csepeg az egyik vagonból, amelyet bombatalálat ért. Kiugrottam a sorból és belemerítettem a csajkámat a pocsolóba. A lében ugyan volt az édesített esővízen kívül egy kis sár is, de micsoda íz! Idővel az ember megtanulta, hogy felülről kell méríteni és akkor kevesebb sarat iszunk, nem mintha a sár különösebben zavart volna valakit. Még annak a vas tag kenőolajnak az íze, amelyekkel a vagon kerekeit kenik se nagyon zavart, legalábbis eleinte nem. Később már verszemet kaptunk és felfedeztük, hogy vannak feltört vagonok, alig perzselt cukorral, dacára annak, hogy ezekbe szigorúan tilos volt a bemenet, ez halállal büntetendő fosztogatásnak számított, csak beosontuk és megtöltöttük a zsebeinket ezzel az alig égett, karamell ízű cukorral. Más kincsek is voltak. Egyszer, amikor rögtön egy bombázás után lejöttünk a temetőből, felfedeztünk egy lebombázott vagon, amely kis fadobozokkal volt tele és mindegyik dobozban kvargli nevű sajt, amelyeknek enyhe lábszaga volt. Tibi eldugott a kabátja alá egy ilyen dobozt és a szag után fel kellett volna fedezték, de ez szerencsére nem történt, valószínűleg azért, mert mi is bűdösek voltunk. Ezek a kvarglik kemények voltak, mint azt egy szakértő csorgó nyállal megmagyarázta, akkor eszik őket, amikor már majdnem folyékony halmazállapotban vannak a bűzük messze földre elhat. Szerintem így is eléggé illatoztak, de ez nem akadályozta meg azt, hogy két nap alatt befejezzük őket. Háború után nem nyugodtam addig, amíg nem szereztem egy ilyen már érett kvarglit, amelyet az elfogadott szabályok szerint, egy korsó sörrel kell enni, és elég ízletes volt, de társadalmi kiközösítéssel járt, mert pár órán keresztül mindenki messze elkerült. Egy nap Tibit elvitték egy csoporttal tüzet oltani egy lebombázott csokoládégyárba. Boldogan, széles vigyorral érkezett vissza, mert egész nap csokoládét ettek, félre volt kivett egy nagydarab csokoládét, jobb, ha nem kérdezitek honnan és ideadta. Ez volt a boldogság csúcsa. ■

Folytatása következik...

Löwinger Mancie szakácskönyvéből

A fák ünnepe és a fák szeretői

Az iskolában, ahol tanítottam szép szokást vezettek be. Svát hónap tizenötödikén ünneplik Tu Bi Svátot a fák ünnepét. Ez alkalommal a tanítványok különböző helyekre voltak beosztva, ahol fákat és virágokat ültettek. Voltak, akik óvodákban vagy elemi iskolában, mások a városi intézetekben, kertekben vagy városon kívüli területeken dolgoztak. Aki Izraelbe látogatott biztosan emlékszik, hogy mennyire kevés természetes erdő és zöld terület van itt Európával összehasonlítva. A legtöbb fás terület, például a Jeruzsálem felé vezető úton, sokéves ültetés és ápolás eredménye.

Az egyik fák ünnepen az osztályommal a nem régen nyílt öreg otthon kertjében ültettünk fákat, bokrokat. Reggel megkaptuk a helyi faiskolából a facsemetéket és palántákat, a faiskolai szakértővel együtt mentünk az öregotthonba. Lelkesen fogadtak minket. A következő mesét az egyik otthon lakójától hallottam. Avraham, nemrégén költözött be az otthonba hosszú és fontos karrier után.

Így mesélte: Mind gyerek erdővel körülvett faluban laktam, és biztos voltam benne, hogy az egész világ így néz ki. Barátaimmal együtt sokszor figyelmeztette, hogy ne menjünk be az erdőbe. Meséskönyvekből tudtuk, hogy az erdőbe vannak rosszindulatú teremtenyek, de azt is, hogy vannak jó indulatú törpék és tündérek. Kíváncsiak voltunk. Szerencsénkre nem talákoztunk senkivel, aki rosszindulatú volt, de egyenlően nem talákoztunk törpékkel és tündérekkel sem. De az erdőben találtunk málnát, gombát, ribizlit, áfonyát és más finomságot. Azoknak az ízét és illatát sosem felejttem el. Iskola után a gyerekek

az erdő peremén levő találkozási ponton összegyűltünk és estig játszottunk. Az egyik nap a létszám hiányos volt és a következő napon is. Egy este a szüleim csomagolással voltak elfoglalva, és ezt mondták: Nehéz idők előtt állunk, csomagolj össze pár játékot és könyvet, legyél kész, mert éjjelkor jönnek értünk és az Isten segítségével hamarosan egy új országba érkezünk. A családnak majdnem az utolsó pillanatban sikerült kimenekülnie Európából, az akkori Palesztinába.

Az új országban letelepedtek egy akkor alakult faluban, a Jeruzsálemi hegyekben. A legnehezebb volt megszokni a kopár hegyek látványát. Nagyon vágyott az ő erdejéhez és az ottani barátokhoz, a fához és az erdő kincseihez.

Az elhagyott faluból rossz hírek érkeztek. A környéket elfoglalták a németek, a zsidó lakosságot összeszedték és deportálták. Az erdőben partizáncsoporthoz próbáltak a németek ellen harcolni. Avrahám és szülei minden nap köszönték Istennek a nagy szerencséjükért, hogy meg mentette és Izraelbe ve-

zette őket. Apja a falutól kapott földbe ültetek gyümölcsfákat és áldást látott a munkáján. Avrahám mint iskolás gyerek fákkal ültette be a Jeruzsálemi hegyeket és felnőttként bekapcsolódott a Keren Kayémet alapítványba, amelyek a legfőbb cél fákkal beültetni az izraeli környezetet. A gyerekkori élmények, mikor az erdő csakis játszótér volt és az erdei gyümölcsök illata és íze kísérte a gyerekkori pajkosságot, kísérték Avrahámot. Most, mikor nyugdíjas és beköltözött az otthonba, ezt az üzenetet akarja tovább adni a fiatal generációnak: Szeressétek a természetet, a fákat, az erdőt, a világ szépségét és vigyázzatok rá!

Az ünnep alkalmából mellékelem a „Fatörzs“ receptet, nem a gesztenyés, hanem az aszalt gyümölcsös változatát.

Hozzávalók: 1/2 kiló aszalt gyümölcs: sárgabarack, szilva, füge, narancshéj, mazsola, áfonya keverve, apróra vágva, 1/2 kiló dió, mandula, mogyoró és kesztudió keverve és apróra vágva, 1/2 kilós datolyapép.

Elkészítése házilag: kimagozott datolyát 5 percig vízben megfőzünk, robotgépben simára keverjük hozzá adva a datolya vízből egy kicsit, míg rugalmas pép formálódik. Miután kihűlt, téglalapformát gyúrunk, és a lapra szórjuk az előző keverékeket. Rúdformát készítenek, alufóliába csomagoljuk, pár órára a hűtőbe tesszük, ha kihűlt villával kicsikozzuk a felületét fatörzsformára. Vékony karikára vágva tálaljuk. ■

Dr. Orna Mondschein

Kockaland a Bálint Házban

Fergeteges családi programmal várta a budapesti Bálint Ház a családokat Chanuka utolsó estéjén a nyolcadik gyertya meggyújtására. A gyerekek kora délutántól látogathatták az ünnep története és hagyományai köré épülő állomásokat, majd a Makám együttes koncertje következett. Dr. Verő Tamás szuper-rabbi gyújtotta meg az ünnep lángjait, kézműveskedés mellett volt hórázás, óriás társasjáték is arcfestés is. A ház programjairól a www.balinhaz.hu oldalon tájékozódhatnak olvasóink. ■

PA

Spomienková výstava Gábora Papa

Gábor Pap sa narodil v roku 1827 v obci Vilonya vo Veszprémszkej župe. Po ukončení štúdií v meste Pápa v roku 1847 sa zamestnal ako vychovávateľ vo Viedni. Nebol nečinný ani počas národnooslobodzovacieho boja, zúčastnil sa mnohých bitiek ako člen armády pod vedením Kmettya a Guyona. V jeho zbierke básní vydané v roku 1870 nachádzame aj básne o bojových udalostiach. Ako farár reformovanej cirkvi začal pôsobiť v roku 1850 – najprv v oblasti Horného Balatonu, neskôr už ako biskup v Starej Szőnyi a v Komárome.

Jeho reportáže a básne publikovali v celej krajine. Ak bolo treba, zdvihol hlas aj v záujme dodržiavania ľudských práv. Napríklad v roku 1859 bojoval za práva protestantov a v roku 1891 zorganizoval zbierku na pomoc prenasledovaných ruských Židov. Týmto svojím skutkom významne prispel k pozitívnemu obratu v kresťansko-židovských vzťahoch napriek tomu, že Gábor Pap bol podľa názoru rabína Armína Schnitzera za tento dobrý skutok viackrát napadnutý. V dôsledku pestovania dobrých vzťahov so židovskou náboženskou obcou zvolili Gábora Papa za čestného člena dvoch židovských spolkov. V roku 1891 sa stal čestným členom spolku Poel Zedek, podporujúceho židovských živnostníkov v meste Pápa. Pamätný list tohto podujatia zhotovil Dávid Herz, jeden z najvýznamnejších tvorcov diplomov v meste Pápa, a do Komáromu ho priniesla osobitná delegácia. Vo februári roku 1893 bol Gábor Pap zvolený za čestného člena židovského dobročinného spolku Gemilut Chas-zodim. Pamätný list tohto významného podujatia, podpísaný členmi spolku, je majetkom Reformovanej náboženskej obce v Komárne.

Popri svojich farárskych povinnostiach bol Gábor Pap aj predsedom komáromskeho armádneho spolku, bol poslancom mestského zastupiteľstva i parlamentu.

Gábor Pap sa aktívne zapojil aj do aktivít spojených s umiestnením pamätnej tabule na rodnom dome Móra Jókaiho. Pri slávnostnom odhalení pamätnej tabule predniesol slávnostný príhovor, návštevníkom poukazoval dom, v ktorom Jókai vyrastal, aj internát, v ktorom slávny spisovateľ strávil svoje študentské roky.

V roku 1881 inicioval založenie Ženského protestantského spolku.

Ako oduševnený zástanca archeológie podporoval založenie archeologického združenia v Komárome, ba

stal sa aj členom vedenia tejto organizácie. On sám bol veľkým zberateľom a svoju hodnotnú zbierku mincí odkázal Kolégiu reformovanej cirkvi v meste Pápa.

Jeho smrťou prišiel svet o pastora konajúceho dobro v záujme celého spoločenstva a vynikajúci vlastenec. Na jeho poslednú cestu ho sprevádzalo doslova celé mesto tak, ako tomu bolo aj v čase jeho pozvania a uvedenia do funkcie miestneho pastora. Na jeho pohrebe sa zúčastnila aj delegácia Židovskej náboženskej obce v Komárne, o tejto skutočnosti svedčí uznesenie v zápisnici z členskej schôdze zo dňa 3. novembra 1895. Pokojný priebeh smútočnej slávnosti a pohrebného sprievodu zabezpečovalo bandérium komárňanských vozatajov. Spevácke zbory mesta sprevádzali smútočný sprievod za spevu smútočných piesní. Jeho náhrobný kameň dala postaviť komárňanská reformovaná komunita. Počas bombardovania mesta v roku 1945 bol pomník veľmi poškodený, zrekonštruovaný bol v októbri 2015 miestnou reformovanou komunitou.

V tomto roku si pripomíname 120. výročie úmrtia Gábora Papa. Pri tejto príležitosti sme inštalovali jeho pamätnú výstavu, ktorej vernisáž sa konala 13. novembra 2015 v Galérii Limes v Komárne a potrvá do 31. decembra 2015. ■

*Mgr. Éva Fritz Beke, PhD.,
kurátorka výstavy*

Nový veľvyslanec Izraela na Slovensku

Izraelské veľvyslanectvo v Bratislave má od utorka 8.12.2015 nového veľvyslanca. Mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Zvi Aviner Vapni absolvoval nástupnú audienciu v Grasalkovičovom paláci, počas ktorej odovzdal svoje poverovacie listiny prezidentovi Slovenskej republiky Andrejovi Kiskovi.

Štúdium absolvoval na Hebrejskej univerzite v Jeruzaleme, kde sa venoval Európskej histórii. Ovláda hebrejský, anglický a francúzsky jazyk. Je ženatý a má dve deti.

Zvi Aviner Vapni sa venoval väčšinu svojej profesionálnej kariéry vzťahom Izraela so Spojenými Štátmi, v ktorých pôsobil na viacerých diplomatických misiách.

Veľvyslanec je milovníkom kultúry, a autorom dvoch knižných publikácií – zbierky krátkych poviedok o medziludských vzťahoch a láske s názvom Say that you remember a novely s názvom All Other Demands Are Excessive.

So Slovenskom veľvyslanca spájajú aj jeho korene. Starý otec jeho starej mamy pochádzal z Nového Mesta nad Váhom, neskôr žil v Bratislave a neskôr emigroval na územie Izraela.

(zdroj: www.uzzno.sk)

Najbližšie európske Maccabi hry sa budú konať v Budapešti

V dňoch 10. až 15. novembra 2015 sa v Budapešti zišli lídri 21 maccabi organizácií z Európy, aby spolu rozhodli o svojich budúcich aktivitách. Slovensko bolo zastúpené organizáciou Slovak Maccabi.

Organizácia Maccabi patrí vďaka vyše 400.000 židovským členom k najväčším športovým organizáciám na svete. Každé 4 roky sa konajú svetové Maccabi hry v Izraeli a každé 2 roky na to Európske Maccabi hry v niektorej európskej metropole. A to bola aj jedna z hlavných tém programu tohtoročného

Maccabi kongresu v Budapešti.

Prvý deň odštartoval kongres voľbami vedenia EMC. Za predsedu European Maccabi Confederation bol opäť zvolený Motti Tichauer z Nemecka. Ďalšie dni sa niesli v duchu prezentácií a zaujímavých workshopov na tému judaizmus, úspechy židovských špor-

tovcov, zhodnotenie posledných európskych Maccabi hier, ktoré sa konali v Berlíne, problémov maďarskej židovskej komunity a oboznámením sa so židovskou Budapešťou. Lídri spoločne s členmi maďarskej komunity absolvovali šábesovú modlitbu v hlavnej budapeštianskej synagóge a šábesovú večeru v Národnom divadle. Kongres sa končil galavečerom na lodi a v nedeľu sa konala najdôležitejšia časť programu, voľba mesta, ktoré ako ďalšie zorganizuje európsku maccabiádu. O hry sa okrem Budapešti uchádzal aj švajčiarsky Bazel. V tajných voľbách nakoniec Maccabi reprezentanti rozhodli, že mestom, kde sa budú konať európske Maccabi hry 2019, sa stáva Budapešť.

Ak máte záujem zúčastniť sa na hrách, či už ako športovci alebo diváci, alebo máte vo svojom okolí židovských športovcov, ktorých by ste chceli odporučiť do slovenskej Maccabi reprezentácie, kontaktujte mailovú adresu jana_romanova@hotmail.com alebo navštívte FB slovak maccabi organisation. ■

Jana Romanová

Komunitná Chanuka tentokrát v Nitre

Nitrianska oslava veselého sviatku Chanuka bola tohto roku trochu iná ako tie predchádzajúce. Tunajšia náboženská obec spoločne s Ústredným zväzom ŽNO v Slovenskej republike pozvala na 9. decembra súvercov aj sympatizantov z okolitých miest, obcí a spoločenských.

Vďaka ústretovosti Odboru kultúry Mesta Nitra sa hostia v hojnom počte usadili v rozžiarenej synagóge, ktorej v tento večer dominovala pôvodná veľká chanukia, pri ktorej si nitrianski Židia po desaťročia každoročne pripomínali chanukový zázrak. V programe zazneli úvodné slová predsedu ŽNO v Nitre Petra Schwarca, predsedu ÚZZNO v SR Igora Rintela, no zaznel aj chanukový príbeh inšpirovaný dielom spisovateľa Howarda Fasta Moji statoční bratia, ktorý predniesla autorka tohto príspevku. Sviece štvrtého chanukového dňa spolu s požehnaním a piesňou Maoz cur v podaní rabína Mishu Kapustina

zapálili predsedovia okolitých obcí, aj poslankyňa mestského zastupiteľstva v Nitre. Prítomné deti sa potešili darčekom v podobe dreidla plného sladkostí a novej publikácie o Chanuke, ktoré venoval ÚZZNO, všetci hostia si pochutnali na hojnom tradičnom chanukovom pohostení. Hudobno-tanečný program bratislavskej flamencovej skupiny Remedios, ktorý sa stretol s veľkým ohlasom, priniesol do programu aj starodávne rytmy španielskej sefardskej hudby. Vďaka patrí všetkým organizátorom, aj hosťom, ktorí svojou účasťou pocítili tento milý sviatok. ■

Katarína Potoková

Naivné sny

Pri príležitosti sviatku Chanuka premietli v Dome náboženstiev v Berne film Pétera Scheinera Naivné sny. Miestom podujatia bolo sídlo inštitúcie, ktorá vznikla pred rokom a ktorej poslaním je prezentácia jednotlivých náboženstiev. Hostiteľkou večera bola Brigitta Rotach. Večer začal zapálením tretej chanukovej sviečky pod vedením členov miestnej náboženskej obce. Nasledovalo premietanie filmu a po ňom beseda o komárňanskej komunite. Na pódium bol predseda Židovskej náboženskej obce v Berne Ralph Friedländer, Péter Scheiner a Tamás Paszternák, ktorí odpovedali na otázky pani Brigitty i obecenstva. Na podujatí sa zúčastnilo niekoľko Komárňanov a emigrantov z bývalého Československa. Účastníci podujatia vyjadrili uznanie Židovskej náboženskej obci v Komárne za jej aktívnu činnosť a prácu vykonávanú v záujme budovania komunity. ■

Zomrel Karol Feňveš

Karol Feňveš, vnuk rabína Armína Schnitzera, sa narodil v Liptovskom Hrádku v roku 1921. Bol významným akademickým maliarom, stálym čitateľom nášho časopisu.

Výnimoční odchádzajú potichu

Sú, žijú s nami ľudia, ktorí dávajú miestu, ktoré s nimi zdieľame, mestu, v ktorom spolu žijeme, akýsi vyšší obsah, sú spolutvorcami jeho ducha, genia loci. A potom odchádzajú. Potichu. Netušiac, akú stopu zanechávajú v mapách životov iných ľudí, ako ich ovplyvnia, nasmerujú, prežiaria okamihy, osvetlia cestu. Netušiac, že mestu, v ktorom sme ich stretávali na ulici, v obchode, na tých najobyčajnejších miestach, vtačili svojím životom punc výnimočnosti. A my ostatní, nevedomujeme si vzácnosť ich prítomnosti, považujeme ju za samozrejmosť. Asi to tak aj má byť. Veď sami seba nikdy neforsirovali, práve naopak - dennodennou prácou v skromnosti, disciplinovane až asketicky ukladali deň ku dňu.

Umelec, aristokrat ducha, pedagóg, človek. Akademický maliar Karol Feňveš bol zakladateľom a prvým pedagógom výtvarného odboru Ľudovej školy umenia v Liptovskom Hrádku (1965), pedagogicky v ňom pôsobil aj v osemdesiatych rokoch. Hrádockej „výtvarke“ nakreslil pomyslený pôdorys, položil fundament, na ktorom je postavená celá stavba. Svojim nasledovníkom dal do ruky zlatú niť, ktorá sa vinie piatimi desaťročiami, a súčasní pedagógovia, ktorí ju držia ju v ruke teraz, budú ju odovzdávať ďalej, tým, ktorí prídu po nich.

V úcte, s láskyplnou spomienkou a vďakou. Za výtvarný odbor, žiakov bývalých, súčasných aj budúcich, za pedagógov, kolegov, za školu

Libuša Vyšná

Základná umelecká škola Liptovský Hrádok

(zdroj: <http://www.zuslh.sk/>)

Jeho pamiatku zachováme! ■

Krátke správy

✧ Vydávanie Spravodaja a ŽNO v Komárne finančne podporili: Alena Bugárová (Nitra), dr. Körtvélyesi János (Komárno), Ing. Krajčan Jozef (Komárno), Mészáros Gizella (Komárno), Himmler György (Štúrovo), Bruckner Ibolya (Hurbanova), Szerle Balázs (Csákvár) Ondrej Földes (Bratislava) a anonymní darcovia. Ďakujeme!

✧ Pani Olga Sptizer z Gyóru poskytla knižný dar našej knižnici. Ďakujeme!

✧ Kancelária ŽNO bude od 28. decembra do 6. januára z dôvodu zimnej dovolenky zatvorená. V súrnych prípadoch nás zastihnete na adrese: kile@menhaz.sk. Všetkým našim čitateľom želáme príjemné zimné prázdniny!

✧ Nastalo obdobie vyúčtovania projektov za rok 2015 a súčasne podávania ďalších projektov, ktorými sa uchádzame o finančné dotácie na nasledujúci rok.

✧ Od Židovského humanitárneho fondu v Holandsku a od Národného kultúrneho fondu v Maďarsku sme získali finančnú dotáciu na naše kultúrne podujatia v roku 2016.

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Rekonštrukčné práce ukončené

Začiatkom decembra bola ukončená rekonštrukcia fasády budovy na Eötvösovej 9. Spolu s jeseňnou výmenou okien to bola najväčšia rekonštrukcia počas 80-ročnej existencie tejto stavby. ■

Chanuka v Komárne

Židovská náboženská obec v Komárne pripravila pre svojich hostí bohatý program.

Chanuková slávnosť v Útulku

Židovská náboženská obec v Komárne pripravila pre svojich hostí, sláviacich zapálenie prvej chanukovej sviečky, bohatý program. Po úvodných slovách koordinátora Tamása Paszternáka zabával prítomných svojím programom duet Diny Pandzarisz a Dávida Lamma v Mikromúzeu Ármina Schnitzera. Ich piesne vohnali do očí mnohých prítomných slzy. Najmenších čakala slávnostná herňa pod vedením Barbary Paszternák-Szendy. Chanukové svietniky sa rodili jeden za druhým, deti hrali spoločenské hry, riešili hlavolamy. Po popoludňajšej modlitbe s predmodlením Gábora Szilágyiho pokračoval program v slávnostne vyzdobenej sále Zoltána Wallensteina. Prvú sviečku zapálil náš hosť, budapeštiansky kantor, potom nasledoval kvíz Dóry Miklós, ktorý zožal veľký úspech. Nechýbala ani tombola, ani typické jedlo tohto sviatku: šišky pečené v oleji.

Touto cestou sa chceme poďakovať každému, kto prispel k príprave a úspešnému priebehu podujatia. ■

PA

Plán podujatí ŽNO na rok 2016

Židovská náboženská obec v Komárne plánuje v roku 2016 nasledujúce podujatia (právo zmeny programu je vyhradené):

24. januára 2016, nedeľa
Pamätný deň holokaustu a TuBiŠvat

28. februára 2016, nedeľa
Klub Shalom

25. marca 2016, štvrtok
Purim

22. apríla 2016, piatok
Séderová večera

8. mája 2016, nedeľa
Komárňanské dni

5. júna 2016, nedeľa
Deň martýrov

4. septembra 2016, nedeľa
Európsky deň židovskej kultúry

3. októbra 2016, nedeľa
Erev Roš Hašana

3-4. októbra 2016, pondelok-utorok
Roš Hašana

11. októbra 2016, utorok
Kol Nidre

12. októbra 2016, streda
Jom Kipur

23. októbra 2016, nedeľa
Sukot – polovičný sviatok, 120. výročie založenia Útulku

27. novembra 2016, nedeľa
Klub Shalom

26. decembra 2016, pondelok
Chanuka ■